

УДК 070.1:[070.16:2

СЕНСАЦІЙНІСТЬ ЧИ ПРАВДИВІСТЬ І ТОЧНІСТЬ В ІНФОРМАЦІЙНИХ ТА АНАЛІТИЧНИХ МАТЕРІАЛАХ РЕЛІГІЙНОЇ ТЕМАТИКИ (за публікаціями преси та інтернет-видань)

Ігор СКЛЕНАР

канд. н. із соц. комунік., доц.

Львівський національний
університет імені Івана Франкавул. Генерала Чупринки, 49
79001, Львів, Україна

e-mail: isklenar@gmail.com

© Скленар І., 2018

Релігійна інформація є малопомітною у щоденному потоці новин в різних типах мас-медіа. В Україні журналістика робить лише перші кроки до професійного висвітлення новин на релігійну тему, тому що після панування атеїстичного режиму ця тема була під забороною. Теперішній споживач інформації, окрім загального розуміння християнства та інших віросповідань, сприймає також різні стереотипи в медіа зі сфери релігії. Це зумовлено необізнаністю журналістів з її основними поняттями та методикою підготовки новин на релігійну тематику й принципів їх коментування. Якщо редакція професійно підходить до розгляду релігійної теми, яка має суспільно важливе значення, то це підвищує її вагомість у різні інтелектуальної аудиторії.

В статті здійснено короткий огляд релігійної інформації резонансного характеру для з'ясування того, чи правдивість і точність не поступається сенсаційності (на прикладі кількох тем). Медійні джерела для систематизації релігійної інформації в контексті цієї статті — це друковані ЗМІ (газети «День», «Дзеркало тижня. Україна», «Gazeta.ua», «Сьогодні», журнал «Український тиждень»), інтернет-видання risu.org.ua, УНІАН, «Українська правда».

В грудні 2017 року резонансними темами зі сфери релігії в мас-медіа України були: встановлення вихідного дня на Різдво за григоріанським календарем та думка папи Франциска щодо змісту одного зі стихів молитви «Отче наш». У фокусі автора статті — розгляд позитивних й негативних сторін публікацій на ці дві теми, аналіз їх заголовків, жанрових особливостей. Звернено увагу на ідеї й судження публіцистичних матеріалів. Запропоновано деякі шляхи покращення публікацій на релігійну тематику.

Ключові слова: релігійна тема, сенсація, правдивість, точність, медіа, друковані ЗМІ, інтернет-видання, Різдво за григоріанським стилем, папа Франциск, молитва «Отче наш».

SENSATIONALISM OR TRUTHFULNESS AND ACCURACY IN INFORMATION AND ANALYTICAL PUBLICATIONS ON RELIGIOUS TOPICS (on the materials of printed mass media and internet-publications)

Ihor Sklenar

Candidate of Science in Social Communications

Associate professor

Department of Theory and Practice of Journalism

Ivan Franko Lviv National University

49 General Chuprynka Str., 79001, Lviv, Ukraine

e-mail: isklenar@gmail.com

Religious information is little noticed in everyday news stream in different kinds of mass media. In Ukraine journalism takes only first steps to professional news reporting on religious problems, as after the atheistic regime supremacy this theme was banned. Contemporary information consumer, besides general understanding of Christianity and other religions, perceives different stereotypes of religious sphere from mass media. Journalists lack information on principal concepts and methodology of planning and preparing news comments upon them. If an editorial board takes seriously religious problems, which are socially important, then it increases the editorial board's status among intellectuals.

The article gives a short review of religious information for analyzing, whether truthfulness and exactness do not waive to sensational nature (on the example of several topics). Printed mass media (newspapers "Day" ("Den"), "Week's Mirror Ukraine", "Gazeta.ua", "Today" ("Segodnia") magazine, "Ukrainian week" ("Ukrainskyi tyzhden"), internet- sources risu.org.ua, UNIAN, "Ukrainian Truth" are the media sources for systematizing religious information in the context of this article.

In December, 2017 the resonance topics on religious sphere in Ukrainian mass media were: implementation of day-off on Christmas by Gregorian Calendar and Pope Francis's thoughts on the content of one of verses of "Our Father" prayer.

The analysis of positive and negative characteristics of publications on these two topics, their titles, genre peculiarities are in the focus of the article presented. Attention is paid to ideas and judgements, given in publicists' materials. The author offers some ways of improving publications on a range of religious topics.

Key words: *religious theme, sensation, truthfulness, exactness, mass media, printed mass media, Internet publications, Christmas by Gregorian Calendar, Pope Francis, "Our Father" prayer.*

Актуальність

Релігійна інформація в контексті інших потоків інформації займає всього кілька відсотків, проте її вплив на формування ціннісних орієнтирів людини XXI ст. важко переоцінити. Адже релігія охоплює й духовний світ людини, який сьогодні уражений з боку мас-медіа. Відомий американський колумніст Террі Меттінглі у статті «Влучити в ціль» наголошує, що лише інформація про скандали й конфлікти у християнському світі має шанс потрапити в ефір чи на шпальти видань (Бойко А., 2016, с. 23). На переконання авторитетної дослідниці релігійної журналістики А.А. Бойко, «Сенсації, скандали, які стосуються релігійних організацій або представників духовенства — ця тема є найпривабливішою для працівників медіа. Прагнення до висвітлення сенсацій і скандальних подій — у природі журналістики. І треба визнати, що релігійні організації подають чимало матеріалу для публікацій такого плану. Сексуальні та майнові скандали в католицькій церкві, фінансові й політичні — у православній; терористичні акти, які пов'язують із мусульманами; грабіжницькі фінансові піраміди, організовані особами, які позиціонують себе як протестанти... (Бойко, 2016, с. 79).

Ми ставимо собі за мету здійснити короткий огляд релігійної інформації резонансного характеру в період у грудні 2017 року для того, щоб з'ясувати, чи правдивість і точність не поступається сенсаційності (на прикладі кількох тем). При огляді релігійної інформації базовою медійною платформою стало найавторитетніше релігійне інтернет-видання в Україні — «Релігійно-інформаційна служба України» (risu.org.ua), зокрема новинна стрічка за вказаний період. Медійні джерела для систематизації релігійної інформації в контексті цієї статті — це друковані ЗМІ: газети «День», «Дзеркало тижня. Україна», журнал «Український тиждень» — опінієтворчі періодичні видання, зорієнтовані на аудиторію із критичним мисленням; газета «Gazeta.ua» і додаток до неї журнал «Країна» — зорієнтовані на широкі читацькі групи і мають ознаки напрямку «неожурналізм»; газета «Сьогодні» — одна з найтиражніших суспільно-політичних газет, яка має з 2014 року україномовну веб-сторінку і є гостро опозиційною до нинішньої влади; інтернет-видання — «Українська правда», інформаційна агенція УНІАН — мають щодня високий рейтинг відвідуваності з боку читацької аудиторії.

Результати дослідження

Кращі редакції світу сьогодні зорієнтовані у своїй редакційній політиці на стандарти, розроблені британською службою «Бі-бі-сі», серед яких — правдивість і точність; безсторонність і багатоманітність точок зору...» (Квіт С., 2008, с. 99). Чи дотримуються сьогодні цих стандартів журналісти, які висвітлюють релігійну тематику в світських медіа?

В теорії журналістикознавства розуміння цих стандартів щороку змінюється, як змінюється й сам інформаційний ринок, запити аудиторії та ін. Писати про правдивість і об'єктивність як засаду професійності журналіста у наукових текстах про журналістику і комунікацію сьогодні стало одним з «трендів». Навіть пересічному громадянину без вищої світи в епоху маніпуляцій і фейків стає зрозуміло про масове порушення цієї засади, в т. ч. у висвітленні релігійної інформації. Водночас частина авторитетних науковців ототожнюють «правдивість» і «об'єктивність». В контексті дослідження не ставимо знаку рівності між правдивістю та об'єктивністю і приймаємо аргументований погляд одного з кращих журналістикознавців періоду незалежності І. М. Михайлина, який в «Основах журналістики» наголошував: «Правдивість як засада діяльності журналіста передбачає достовірність і адекватність висвітлення ним фактів і подій, неупереджений підхід до відображення явищ життя. А здатність органів масової інформації подавати неспотворену картину дійсності сприймається як найважливіший вимір якісного рівня журналістики.» (Михайлин І., 2011, с. 235). На його думку, в українській журналістиці особливо наголошується на необхідності для досягнення об'єктивності збалансованої подачі новин, висвітлення позицій усіх учасників дискусії та надання їм слова для репрезентації своїх поглядів. «Категорія об'єктивності має бути усунута з журналістської теорії як цілком недосяжна ілюзія, але замість неї запроваджена категорія правди» (Там само, с. 238), — переконаний І. Михайлин.

Опрацювання журналістом інформації на релігійну тематику передбачає ті ж методи, що й до роботи з іншими потоками інформації. Ціла низка дослідників і практиків релігійної журналістики, релігієзнавців, які аналізують тему релігії в медіа (А. Бойко, А. Юраш, М. Балаклицький, Н. Гадьо, Ю. Лавриш, Т. Антошевський, Ю. Чорноморець, Л. Филипович та ін.), у своїх публікаціях наголошують: без ґрунтовної освітньої підготовки і бодай загальної обізнаності із важливими питаннями релігієзнавства та богослов'я правдиве і точне висвітлення релігійних подій є неможливе. Один з найкращих ватиканістів у сфері медіа Джон Аллен в 2012 році під час доповіді в Українському католицькому університеті у Львові зазначив: «Отже, пані і панове, якби ми жили у досконалому світі, у якому висвітлення Церкви через мас-медіа завжди було б урівноваженим, чесним, повним і точним, то було б чудово, це допомагало б нам бачити себе і уважно думати про виклики, з якими маємо справу. Однак... ми не живемо у досконалому світі. На жаль, те висвітлення церковних справ, яке отримуємо з великих світських джерел (у глобальному телебаченні, у глобальних часописах тощо), те висвітлення дуже часто є невірноваженим, неповним, нечесним і, що найбільш непросто, неточним» (Аллен Д., 2014).

Проілюструємо це на прикладі резонансної у грудні 2017 року теми святкування Різдва Христового в Україні за григоріанським календарем. Як відомо, у листопаді 2017 року Верховна Рада встановила 25 грудня вихідним днем у державі. ЗМІ, обрані як об'єкт дослідження, відобразили цю подію короткими повідомленнями, яку також супроводжували й коментарі фахівців.

Точно відображає подію газета «День» від 25 грудня минулого року таким заголовком: «Сьогодні Україна святкує Різдво Христове за григоріанським календарем». («Сьогодні Україна ...», 2017). У «Дзеркалі тижня. Україна» факт президентського привітання із великим християнським святом означено заголовком: «Порошенко привітав українців із Різдва за григоріанським календарем» («Порошенко привітав...», 2017). Однією з методологічних помилок редакцій у висвітленні теми святкування став «поділ» Різдва на «католицьке» й «православне» — замість того, щоб пов'язувати його з питанням календаря. І такого підходу допустилося немало періодичних видань, сайтів, витворюючи в аудиторії неправильне розуміння календарного питання, пояснення якого, на нашу думку, потрібно робити не лише з нагоди встановлення вихідного на Різдво, а й протягом цілого року з допомогою коментарів, статей, авторами яких мали би бути не тільки журналісти, а й компетентні священнослужителі, провідні релігієзнавці, богослови.

У новинній стрічці інформаційно-аналітичного журналу «Український тиждень» від 25 грудня 2017 року розширена замітка містить такий заголовок: «Україна вперше офіційно святкує католицьке Різдво» («Україна вперше...», 2017). Заголовок газети «Сьогодні»: «Католицьке Різдво офіційно стало вихідним днем в Україні» («Католицьке Різдво...», 2017). Навіть якщо трактувати святкування народження Христа суто за конфесійною ознакою, то й таке відображення події ніяк не вписується у реалії українського конфесійного життя — УГКЦ святкує Різдво 7 січня, тобто за юліанським календарем.

Окремо проаналізуємо новинні матеріали на обраних сайтах стосовно святкування 25 грудня. На «Українській правді» міститься розширена замітка під заголовком: «Закон про вихідний 25 грудня отримав підпис спікера». У тексті допущено дві неточності: «закон про запровадження вихідного дня на католицьке Різдво», «про святкування Різдва двічі» («Закон про вихідний...», 2017). Останній факт потребує наступного уточнення: Різдво в Україні святкують за двома календарями, але тільки раз у році! В замітці новинної стрічки спецпроекту «Релігії» на сайті УНІАН заголовок такий: «У Києві на Софійській площі вперше святкуватимуть католицьке Різдво». Зміст першого речення повідомлення є правильним, чого не скажеш про сам заголовок: «У центрі столиці вперше урочисто 24 грудня святку-

ватимуть Святий вечір за Григоріанським календарем» («У Києві на Софійській...», 2017, 19 груд.).

На шпальтах «Gazeta.ua» у розширеній новині А. Кованди так оцінено подію у перспективі: «Католики й протестанти західного обряду повинні отримати гідні можливості для виявлення своїх релігійних почуттів» (Кованда А., 2017). У цьому новинному матеріалі наведено фахові коментарі — народного депутата України й водночас релігієзнавця Віктора Єленського, який лаконічно пояснив особливості святкування Різдва Христового, та економіста Олександра Савченка, який не спрогнозував негативні економічні наслідки нового вихідного. (Там само).

З-поміж журнальних публікацій, в яких проаналізовано факт нового вихідного і значення Різдва за григоріанським календарем, заслуговує уваги стаття публіциста Миколи Рябчука, в якій він акцентує на астрономічному і релігійному аспектах юліанського календаря: «Що далі в майбутнє, то Різдво за юліанським календарем буде ближче до весни й віддаленіше від зимового сонцестояння. А це вже суперечить не лише астрономічній букві, а й сакральному духові свята: адже Різдво має припадати на переломний момент календарного року... Юліанський календар, таким чином, не просто невіглаский і ретроградний з наукового погляду. Він ще й обскурантистський з погляду релігійного. Прикметно, що більшість освіченіших православних церков відмовилися від цієї архаїки і святкують Різдво за новочасним календарем. За фальшиву середньовічну «традицію» тримається на-самперед Російська церква» (Рябчук М., 2017). У дечому твердженні про «обскурантизм», можливо, трішки перебільшене, адже мільйони християн України — як православних Церков, так і УГКЦ, попри дотримання юліанського календаря, не є обскурантистами. Автор висловив переконання, що Україна, проголосивши офіційним святом Різдво за григоріанським календарем, «зробила ще один невеликий крок у бік від «поганої карикатури», званої «русским миром». Проте мусимо визнати: шлях, який їй іще належить пройти до «Європи» ... куди довший, ніж той, який Україна вже подолала, залишаючи закривавлену шкіру на кістлявих руках президента Путіна й патріарха Кірила» (Рябчук М., 2017). Отож, йдеться і про геополітичне значення встановлення вихідного дня на 25 січня. До речі, частина нашого вищого політикуму підхопила цю тезу про поступовий відхід України від Росії завдяки вихідному 25-го грудня

Історик і журналіст Олександр Зінченко в глибокій за аналізом й історичними екскурсами статті на порталі «Історична правда» «Неправильне Різдво. Який календар (НЕ) бреше?» теж вдається до стереотипу: «...окрім нас Різдво два рази на рік (вид. наше. — І. С.) святкують іще тільки 4 країни». Аналізуючи астрономічне обчислення святку-

вання народження Христа за юліанським календарем, О. Зінченко дотримується тієї ж думки, що й М. Рябчук: «...Різдво поступово повзе у бік літа! Це є хорошою новиною тільки для православних австралійців: у них нарешті з'явиться шанс відсвяткувати Різдво взимку, а не в розпал спеки» (Зінченко О., 2017). Це одна з найпомітніших аналітичних публікацій на українських інтернет-виданнях, в якій системно й комплексно розглянуто взаємозв'язок обчислення Різдва і Пасхи за григоріанським календарем. О. Зінченко наводить хронологію «календарного» святкування Різдва Христа в драматичному для нас ХХ столітті: «Українська Центральна Рада прийняла 12 лютого 1918 року «Закон про заведення на Україні числення часу по новому стилю і перевод годинників на середньо-європейський час». Згідно із цим законом, після 15 лютого наступало 1 березня 1918 року. Того ж самого дня Україна перейшла на європейський час і опинилася у одному часовому поясі із Берліном і Віднем» (Зінченко О., 2017). Як зауважує автор статті: «... І на дореволюційних календарях, і на післяреволюційних — Різдво позначене у один і той самий день: 25 грудня» (Там само).

Інший приклад релігійної теми, яку редактори й журналісти окремих друкованих ЗМІ й інтернет-видань трактували дещо поверхово і не зовсім коректно, — це висловлювання папи Франциска щодо тексту молитви «Отче наш». Оскільки стандарти підготовки новини передбачають посилання на першоджерело інформації, то, згідно із блогом римо-католицького священника Петра Балого на сайті РІСУ «Отче наш» з іншої сторони», в контексті обраного для аналізу прикладу була подія: «6 грудня 2017 року на італійському каналі TV2000, що належить Католицькій Конференції Єпископів Італії, велася передача «Отче наш». Ведучий, о. Марко Поццо, розмовляв з Папою Франциском про Молитву Господню, яка називається з перших її слів, тобто «Отче наш». Папа там висловив думку, що переклад останнього, сьомого, вірша не відповідає суті цієї молитви і богослов'ю про Бога Отця. Йдеться про вислів «і не введи нас у спокусу». Папа Франциск так прокоментував свою увагу про невластивий переклад: «Це я падаю, а не Він мене штовхає в спокусу, аби подивитися, як я впав. Батько так не поводиться, батько відразу допомагає встати». І потім додав, вже більш конкретно: «Тим, хто вводить тебе у спокусу, є сатана, це його заняття» (Балог П., 2017). На думку о. Петра, дехто (окремі журналісти, редактори — уточнення наше) потрактував такі слова про Молитву Господню як сенсацію, зміну традиції, революцію... Блогер Петро Балого зазначає, що публічні висловлювання в Церкві чи, тим паче, певні зміни у літургії з'являються набагато пізніше, аніж в біблеїстиці. Хоча за кілька днів до цього інтерв'ю (3 грудня 2017 року), під час літургії у Франції вжили саме таку, відновлену, версію перекладу молитви «Отче наш». А за рік до цього таку зміну запровадили й у Бельгії (Ба-

лог П., 2017). Не вдаючись до мовного аналізу перекладів Господньої молитви різними мовами, що, зрештою, осмислює о. Петро, в рамках нашої статті спробуємо з'ясувати, в якій площині проблема неточного висвітлення питання про «Отче наш» у наших ЗМІ.

Спочатку про друковані медіа. Посилаючись на британський щоденний таблоїд «Mirror», газета «День» на своєму сайті у короткій новині під довгим заголовком «Папа Римський Франциск пропонує змінити текст перекладів однієї з основних і найвідоміших християнських молитов «Отче наш» («Папа Римський пропонує...», 2017) цілком точно відтворює думку папи щодо цього важливого питання. Водночас редакція «Gazeta.ua» виставила на сайті новину під назвою «Слова молитви «Отче наш» пропонують змінити» («Слова молитви...», 2017). Якщо порівнювати обидва заголовки новин, то тут бачимо змістову відмінність, а в другому випадку ще й множину, хоча сам текст новини на «Gazeta.ua» точно відповідає суті інтерв'ю папи, за винятком першого речення: «Папа Римський Франциск хоче змінити найвідомішу в християнстві молитву «Отче наш». далі йде посилання на повідомлення масової щоденної британської газети «Daily Mail» («Слова молитви...» 2017). На нашу думку, слово «хоче» одразу вказує на якесь майбутнє рішення папи щодо зміни тексту молитви.

Цілком неточно відображає подію заголовок новини також від 8 грудня минулого року на сайті газети «Сьогодні»: «Папа Римський вирішив змінити молитву «Отче наш» («Папа Римський вирішив...» 2017). Тут вже йдеться не про намір єпископа Рима, а про рішення, якого насправді немає! Посилаючись на ту ж газету «Daily Mail», редактори стрічки «Сьогодні» вживають слово «провокаційний» у стосунку до думки папи про переклад молитви «Отче наш». Чи в цьому випадку йдеться про неточний переклад першоджерела, чи радше про бажання показати сенсацію, — питання риторичне.

До речі, новинні стрічки газети «Дзеркало тижня», «Українського тижня» проігнорували висловлювання папи Франциска про неправильний переклад молитви.

Серед інтернет-видань обмежимося лише прикладом із спецпроєкту «Релігії» на сайті УНІАН. Заголовок частково правдиво відображає подію: «Папа Римський не згоден зі змістом молитви «Отче наш» і пропонує правки» («Папа Римський не згоден...», 2017). Проте під час інтерв'ю із главою Католицької Церкви на італійському телеканалі не йдеться про незгоду папи із текстом цілої молитви. На відміну від новинних стрічок обраних друкованих ЗМІ, редакція «Релігії-УНІАН» взяла за основу повідомлення російського інформгентства «РИА Новости». В умовах інформаційної війни з боку Росії, такий підхід до першоджерел аж ніяк не професійний, у штаті УНІАН, очевидно, є аналітики, які читають зарубіжні стрічки новин...

Аналізуючи наведені приклади, ми мали намір привернути увагу не лише до неточного відображення перекладу чи необхідності пошуку першоджерела інформації (а чому б не сайт італійського телеканалу TV2000?), а й до методології роботи з резонансною релігійною інформацією. Чому на згаданих ресурсах немає коментаря компетентного священнослужителя римо-католицької Церкви, який має відповідний науковий ступінь у бібліистиці чи літургії? На прикладі блогу о. Петра Балага, ми бачимо зворотній процес: фахове пояснення важливої релігійної теми сталося після того, як стрічки новин на сайтах друкованих ЗМІ та новини на інтернет-виданнях «зарясніли» повідомленнями про «зміну тексту молитви «Отче наш» з боку папи. У цьому випадку доречними є твердження фахівця із релігійної журналістики, директора РІСУ Т. Антошевського: «Скандали — це одна з улюблених тем журналістів. Журналістика — це також бізнес. Заробляти гроші на «мирних» новинах набагато важче, ніж на скандалах. Такі правила диктують не тільки медіа, а і його «споживачі» («Ми живемо...», 2017).

Один з прикладів, який міститься у розділі «Скандали» на новинних стрічках медій різного типу, — це затримання п'яного священнослужителя за кермом або спричинення ним ДТП із сумними наслідками. Такі факти стають тенденцією в новинних стрічках інтернет-видань. Це аморально, коли священнослужителі як благовісники Євангелія поводяться саме так, але, з погляду повноти відображення події та її оцінки, наші журналісти переважно обмежуються констатацією факту нещасних випадків (і такі трапляються) і рідко звертаються за коментарем до керівництва релігійних організацій чи відслідковують їхні рішення щодо покарання винуватця (а вони теж є!). 27 грудня 2017 року суспільно-політичний сайт «Курс» (Івано-Франківськ) повідомив про те, що священник на своєму авто врізався у «Фольксваген», будучи у стані алкогольного сп'яніння («Священником, який...», 2017). Цю новину того ж дня у вечірніх новинних випусках підхопили провідні телеканали України. З іншого боку, як наголошують дослідники теми релігії в медіа, Церкви і релігійні організації недостатньо уваги приділяють власному представленню в інформаційному просторі України. Коли сенсація чи скандал в медіа, пов'язані з окремим священнослужителем, Церквою чи релігійною організацією, викликають резонанс, то, за словами директора РІСУ Тараса Антошевського, «Церква не повинна боятися негативних матеріалів про себе. Деколи медіа є «лікарем», який може поставити «діагноз», знайти «хворобу», на яку потрібно відреагувати» («Ми живемо...», 2017).

На нашу думку, «мирні» новини на релігійну тематику в новинних стрічках є іноді світлом на тлі суцільного негативу. Якщо прокласти місток до двох прикладів, які були у фокусі нашого аналізу, то достатньо згадати велику кількість заходів, пов'язаних із святкування-

ням Різдва, або висловлювання папи Франциска про релігію і віру в сучасному світі, які журналістам можна так би мовити розбирати на цитати...

Журналіст-ватиканіст Джон Аллен сформулював такі принципи доброго журналістського ремесла: «... принципів доброго журналістського ремесла є чотири (подібно до того, як ми говоримо про чотири ознаки Церкви: одна, свята, апостольська, соборна) — це рівновага, чесність, повнота і, що найважливіше, точність. Рівновага — треба висвітлити всі точки зору і не ставати на бік якоїсь одної з них. Чесність — не працювати карикатурно чи стереотипно, а описувати людей так, щоб вони самі себе впізнали. Повнота означає подавати історію повністю, а не частково. Точність — це відданість фактам, перевірка фактів» (Аллен Д., 2014).

Висновки

На нашу думку, коли неточність має місце в релігійній тематиці, то необізнаний у тонкощах релігійних вчень і середньостатистичний читач в Україні створює у своїй уяві неправильне розуміння певного явища чи ситуації в сфері релігії. Водночас якщо редакція професійно підходить до розгляду релігійної теми, яка має суспільно важливе значення, то це підвищує її вагомість у зрізі інтелектуальної аудиторії.

Здійснений аналіз дозволяє нам зробити висновок про те, що необхідно дотримуватися точності і, водночас, повноти відображення релігійної інформації, адже численні мас-медійні приклади — і з трактуванням встановленого нового вихідного на Різдво за григоріанським календарем, і з висловлюванням папи Франциска про потребу переглянути речення в молитві «Отче наш» — далеко не завжди відповідають змісту самої новини, перекручують правду. Тому твердження Д. Аллена про «непростимо неточне» висвітлення релігійних подій, як бачимо, має реальне підґрунтя.

Редакціям друкованих ЗМІ варто звернути увагу на покращення змісту новинних повідомлень і також розширення тематичної палітри публікацій на релігійну тематику.

ЛІТЕРАТУРА

- Аллен, Д. (2004). Церква та світські ЗМІ — «однаково винуваті». *Патріярхат : греко-католицьке аналітичне видання*, № 2 (441). Взято з <http://www.patriarkhat.org.ua/statti-zhurnalnu/tserkva-ta-svitski-zmi-odnakovo-vynuvati>.
- Балог, П. (2017, 17 груд.). Про молитву «Отче наш» з іншого боку. *RISU: релігійно-інформаційна служба України. Блоги*. Взято з: <https://risu.org.ua/ru/index/blog/-Petro+Balog/69410>.
- Бойко, А. (2016). *Релігійна журналістика*. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет».
- Закон про вихідний 25 грудня отримав підпис спікера. *Українська правда*. (2017, 21 листопада). Взято з <https://www.pravda.com.ua/news/2017/11/21/7162799>.

- Зінченко, О. (2017, 24 груд.). «Неправильне Різдво. Який календар (НЕ) бреше?» *Українська правда. Історична правда*. Взято з <http://www.istpravda.com.ua/columns/2017/12/24/151819>.
- Католицьке Різдво офіційно стало вихідним днем в Україні. (2017, 02 груд.) *Сьогодні*. Взято з <https://ukr.segodayna.ua/politics/katolicheskoe-rozhdestvo-oficialno-stalovyhodnym-dnem-v-ukraine-1095448.html>.
- Квіт, С. (2008). *Масові комунікації*. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія».
- Кованда, А. (2017, 17 листоп.). «Демократичний крок» — експерти прокоментували оголошення 25 грудня вихідним. *Gazeta.ua*. Взято з https://gazeta.ua/articles/life/_demokratichnij-krok-eksperti-prokomentuvali-ogoloshennya-25-grudnya-vihidnim/804092.
- «Ми живемо у світі, де всі про всіх усе знають», — кілька тез про Церкву в об'єктиві медіа. (2017, 02 листоп.). *Українська Греко-Католицька Церква : офіційний сайт*. 2017, 02 листоп. Взято з http://ugcc.ua/articles/mi_zhivemo_v_sviti_de_vsi_pro_vsih_vse_znayut_kilka_tez_pro_tserkvu_v_obiektivni_media_80935.html.
- Михайлин, І. (2011). *Основи журналістики*. 5-те вид. перероб. та доп. Київ : Центр учбової літератури.
- Папа Римський вирішив змінити молитву “Отче наш”. (2017, 08 груд.). *Сьогодні.ua*. Взято з <https://ukr.segodayna.ua/world/europe/papa-rimskiy-reshil-izmenit-molitvu-otche-nash-1096982.html>.
- Папа Римський не згоден зі змістом молитви “Отче наш” і пропонує правки. (2017, 08 груд.). *УНІАН. Спецпроект «Релігії»*. Взято з <https://religions.unian.ua/catholicism/2287129-papa-rimskiy-hoche-zminiti-molitvu-otche-nash.html>.
- Папа Римський пропонує змінити текст перекладів молитви “Отче наш”. (2017, 08 груд.). *День*. Взято з <https://day.kyiv.ua/uk/news/081217-papa-gymskyy-proponuye-zminyty-tekst-perekladiv-molytvu-otche-nash>.
- Порошенко привітав українців із Різдвом за григоріанським календарем. (2017, 24 груд.). *Дзеркало тижня. Україна*. Взято з https://dt.ua/UKRAINE/poroshenko-privitav-ukrayinciv-iz-rizdvom-za-grigoriantsim-kalendarem-264381_.html.
- Рябчук, М. (2017, 27 груд.). Ми майже порвали з «руським миром». Але шлях до «Європи» — ще довший. *Gazeta.ua. Країна*. Взято з https://gazeta.ua/articles/opinions-journal/_mi-majzhe-porvali-z-russkim-mirom-ale-shlyah-do-evropi-schedovshij/811763.
- Священником, який у стані сп'яніння вчинив ДТП у Франківську, виявився протоієрей УПЦ КП (2017, 27 груд.). *Курс*. Взято з https://kurs.if.ua/news/svyashchenikom_yakyy_u_stani_spyaninnya_vchynyv_dtp_u_frankivsku_vvyavvysya_protoiirey_upts_kp_61488.html.
- Слова молитви “Отче наш” пропнують змінити”. (2017, 08 груд.). *Gazeta.ua*. Взято з https://gazeta.ua/articles/life/_slova-molitvi-otche-nash-proponuyut-zminiti/808267.
- Сьогодні Україна святкує Різдво Христове за григоріанським календарем. (2017, 25 груд.). *День*. Взято з <https://day.kyiv.ua/uk/news/51217-sogodni-ukrayina-svyatkuye-rizdvo-hrystove-za-grygorianskym-kalendarem>.
- У Києві на Софійській площі вперше святкуватимуть католицьке Різдво. (2017, 19 груд.). *УНІАН. Спецпроект «Релігії»*. Взято з <https://religions.unian.ua/catholicism/2306811-u-kievi-na-sofijiskiy-ploschi-vpershe-svyatkuvatimut-katolitske-rizdvo.html>.
- Україна вперше офіційно святкує католицьке Різдво. (2017, 25 груд.). *Тиждень.ua*. Взято з <http://tyzhden.ua/News/206557>.

REFERENCES

- Allen, D. (2014). Tserkva ta svitski ZMI — «odnakovo vynuhati» [Church and secular Mass media — «identically guilty»]. *Patriiarkhat : hreko-katolytske analitychne vydannia*, № 2 (441). Retrieved from <http://www.patriiarkhat.org.ua/statti-zhurnalu/tserkva-ta-svitski-zmi-odnakovo-vynuhati/> [in Ukrainian].
- Baloh, P. (2017, Desember 1). Pro molytvu «Otche nash» z inshoho boku [About prayer “Our Father” on the other hand]. *RISU: religiozno-informacionnaja sluzhba Ukrainy. Blogi*. Retrieved from <https://risu.org.ua/ru/index/blog/~Petro+Balog/69410> [in Ukrainian].
- Boiko, A. (2016). *Relihiina zhurnalistyka : pidruchnyk* [Religious journalism]. Kyiv: Vydavnycho-polihrafichnyi tsentr «Kyivskiy universytet» [in Ukrainian].
- Katolytske Rizdvo ofitsiino stalo vykhidnym dnem v Ukraini [Catholic Christmas officially became a day-off in Ukraine]. (2017, Desember 2). *Sehodnia*. Retrieved from <https://ukr.segodnya.ua/politics/katolicheskoe-rozhdestvo-oficialno-stalo-vyhodnym-dnem-v-ukraine-1095448.html> [in Ukrainian].
- Kvit, S. (2008). *Masovi komunikatsii* [Mass communications]. Kyiv : Vydavnychiy dim «Kyievo-Mohylianska akademiia» [in Ukrainian].
- Kovanda, A. (2017, November, 17). «Demokratychniy krok» — eksperty prokomentuvaly oholoshennia 25 hrudnia vykhidnym [«Democratic step» — experts commented on announcement on December, 25 as a weekend]. *Gazeta.ua*. Retrieved from https://gazeta.ua/articles/life/_demokratichnij-krok-eksperti-prokomentovali-ogoloshennya-25-grudnya-vihidnim/804092 [in Ukrainian].
- «My zhivemo u sviti, de vsi pro vsikh use znaiut», — kilka tez pro Tserkvu v obiektyvi media [«We live in the world, where everybody knows everything about everybody — a few thises about Church in the lens of media]. (2017, November 02). *Ukrainska Hreko-Katolytska Tserkva : ofitsiyni site*. Retrieved from http://ugcc.ua/articles/mi_zhivemo_v_sviti_de_vsi_pro_vsih_vse_znaiut_kilka_tez_pro_tserkvu_v_obiektivni_media_80935.html [in Ukrainian].
- Mykhailyn, I. (2011). *Osnovy zhurnalistyky* [Basics of journalism]. 5 ed. Kyiv : Tsentr uchbovoi literatury [in Ukrainian].
- Papa Rymskyi ne zghoden zi zmistom molytvu “Otche nash” i proponuie pravky [The Pope does not agree with maintenance of prayer «Pater our” and offers corrections]. (2017, Desember 08). *UNIAN. Spetsproekt «Relihii»*. Retrieved from <https://religions.unian.ua/catholicism/2287129-papa-rimskiy-hoche-zmyniti-molitvu-otche-nash.html> [in Ukrainian].
- Papa Rymskyi proponuie zminyty tekst perekladiv molytvu “Otche nash” [The Pope suggests changes in translations of prayer «Pater our»]. (2017, Desember 08). *Den*. Retrieved from <https://day.kyiv.ua/uk/news/081217-papa-rymskyy-proponuye-zminyty-tekst-perekladiv-molytvu-otche-nash> [in Ukrainian].
- Papa Rymskyi vyrishyv zminyty molytvu “Otche nash” [The Pope decided to change prayer “Pater our”]. (2017, Desember 08). *Sohodni*. Retrieved from <https://ukr.segodnya.ua/world/europe/papa-rimskiy-reshil-izmenit-molitvu-otche-nash-1096982.html> [in Ukrainian].
- Poroshenko pryvitav ukraintsiv iz Rizdvom za hryhorianskym kalendarem [Poroshenko greeted Ukrainians with Christmas by Hryhorian calendar]. (2017, Desember 24). *Dzerkalo tyzhnia. Ukraina*. Retrieved from https://dt.ua/UKRAINE/poroshenko-pryvitav-ukrayinciv-iz-rizdvom-za-grigorianskim-kalendarem-264381_.html [in Ukrainian].
- Riabchuk, M. (2017, Desember 27). My maizhe porvaly z «russkym myrom». Ale shliakh do «Ievropy» — shche dovshyi [We almost broke off with the “The Russian world”. But

- the way to «Europe» is still long]. *Gazeta.ua. Kraina*. Retrieved from https://gazeta.ua/articles/opinions-journal/_mi-majzhe-porvali-z-russkim-mirom-ale-shlyah-do-evropische-dovshij/811763 [in Ukrainian].
- Slova molitvy “Otche nash” proponuiut zminyty [Words of prayer «Pater our» are offered to be changed]. (2017, Desember 08). *Gazeta.ua*. Retrieved from https://gazeta.ua/articles/life/_slova-molitvi-otche-nash-proponuyut-zmyniti/808267 [in Ukrainian].
- Sohodni Ukraina sviatkuie Rizdvo Khrystove za hryhorianskym kalendarem [Today Ukraine celebrates Christmas dominical by a Hrehorian calendar]. (2017, Desember 25). *Den*. Retrieved from <https://day.kyiv.ua/uk/news/51217-sogodni-ukrayina-svyatkuyez-rizdvo-hrystove-za-grygorianskym-kalendarem> [in Ukr.].
- Sviashchenkom, yakyy u stani spianinnia vchynyv DTP u Frankivsku, vyavyvsya protoierei UPTs KP [The archpriest of Ukrainian Orthodox Church of Kyiv Patriarchy appeared a priest, who being drunk, caused a transport incident in Ivano-Frankivsk]. (2017, Desember 27). *Kurs*. Retrieved from https://kurs.if.ua/news/svyashchenkom_yakyy_u_stani_spyaninnya_vchynyv_dtp_u_frankivsku_vyavyvsya_protoierey_upts_kp_61488.html [in Ukrainian].
- U Kyievi na Sofiiskii ploschi vpershe sviatkuvatymut katolytske Rizdvo [In Kyiv on the Sofia Square Catholic Christmas will be celebrated for the first time]. (2017, December, 19). *UNIAN. Spetsproekt «Relihi»*. Retrieved from <https://religions.unian.ua/catholicism/2306811-u-kyievi-na-sofiyskiy-ploschi-vpershe-svyatkuvatimut-katolytske-rizdvo.html> [in Ukrainian].
- Ukraina vpershe ofitsiino sviatkuie katolytske Rizdvo [Ukraine officially celebrates catholic Christmas for the first time]. (2017, Dseember 25). *Tyzhden.ua*. Retrieved from <http://tyzhden.ua/News/206557> [in Ukrainian].
- Zakon pro vykhidnyi 25 hrudnia otry mav pidpys spikera [A law on a day-off on December, 25 got the signature of the Speaker]. (2017, November, 21). *Ukrainska pravda*. Retrieved from <https://www.ppravda.com.ua/news/2017/11/21/7162799/> [in Ukrainian].
- Zinchenko, O. (2017, Desember, 24). «Nepravylne Rizdvo. Yakyy kalendar (NE) breshe?» [«Wrong Christmas. What calendar does (NOT) lie?»] *Ukrainska pravda. Istorychna pravda*. Retrieved from <http://www.istpravda.com.ua/columns/2017/12/24/151819/> [in Ukrainian].